

Den valgte struktur er således udtryk for en prioritering af den ikke-professionelle brugers mulighed for at sætte sig ind i de få regler i loven, som den pågældende har brug for, i nogen grad på bekostning af den professionelle rådgivers behov for overblik over hele retsområdet og løsninger på detailspørgsmål. Som ovenfor nævnt er der tale om to grundlæggende modsat rettede hensyn, og det må anses for umuligt at tilgodese begge fuldt ud på én gang.

I det følgende gennemgås i punkt 2 hovedtræk i de gældende regler, i punkt 3 hovedtræk i forslaget, og som punkt 4 er optaget en skematisk oversigt over de gældende regler og de væsentligste foreslåede ændringer. Oversigten er noget mere omfattende og detaljeret end omtalen i punkt 2 og 3.

2. De gældende regler i hovedtræk

Der dør i Danmark årligt godt 60.000 personer. Af bemærkningerne til lovforslag nr. L 120 fremsat den 8. december 1995 af justitsministeren (forslag til lov om skifte af dødsboer) fremgår det, at ca. 28 pct. af de nye dødsboer, der blev behandlet i skifteretterne i 1994, er sluttet ved begravelsesudlæg, ca. 3 pct. ved udlæg til den efterlevende ægtefælle efter 150.000 kr.s-reglen i arvelovens § 7 b, stk. 2, ca. 23 pct. er udleveret til den efterlevende ægtefælle til uskiftet bo, og ca. 46 pct. er undergivet et egentligt skifte.

Efter de gældende skatteregler skelnes der imellem begravelsesudlæg, uskiftede boer og skiftede boer. Udlæg efter 150.000 kr.s-reglen behandles skattemæssigt som uskiftet bo. Det samme gør egentligt skifte, hvis den efterlevende ægtefælle er enearving og kunne have fået boet udleveret til uskiftet bo, hvis afdøde havde haft livsarvinger. Den skifteretlige statistik viser ikke, hvor stor en del af de 46 pct. skiftede boer der af denne årsag omfattes af skattereglerne for uskiftet bo, men det ses, at alle tre skattemæssige behandlingsformer finder anvendelse på en betydelig del af boerne.

2.1. Skiftede dødsboer

Dødsboerne er selvstændige skattesubjekter. Privat skiftede dødsboer (der udgør ca. 86 pct. af de skiftede boer) er dog kun selvstændige skattesubjekter i 15 måneder regnet fra dødsfaldet.

Alle dødsboer, der skiftes her i landet, er for så vidt subjektivt skattepligtige. En meget stor del af boerne er imidlertid fritaget for beskatning på grund af deres størrelse. Boerne er således kun objektivt skattepligtige, hvis en eller flere af følgende tre beløbsgrænser er overskredet:

Nettoformue i dødsboet opgjort ved dødsfaldet 639.500 kr. (1996)

Aktivmasse i dødsboet opgjort ved dødsfaldet 831.400 kr. (1996)

Nettoformue i dødsboet opgjort ved afslutning 767.400 kr. (1996).

Dødsboer opgør kun skattepligtig indkomst. Den for personer relevante opdeling af den skattepligtige indkomst i personlig indkomst og kapitalindkomst foretages ikke. Aktieindkomst over progressionsgrænsen omregnes til skattepligtig indkomst.

Dødsboets skattepligtige indkomst beskattes med 50 pct. I den beregnede skat gives et bofradrag på 4.500 kr. (1996) pr. påbegyndt måned fra dødsfaldet til boafslutningen – ved privat skifte dog højst i 15 måneder.

Antallet af skattepligtige dødsboer skønnes til 3-5.000 pr. år. Den relativt store usikkerhed skyldes bofradraget, som betyder, at kun ca. 1.000 af disse boer betaler dødsboskat.

Skatteansættelse af dødsboerne er en ligningsmæssig opgave, dvs. at den foretages af de kommunale skattemyndigheder, og at den kan påklages efter reglerne i skattestyrelsesloven. Det er ligeledes den kommunale skattemyndighed, der afgør, om et dødsbo også er objektivt skattepligtigt, dvs. om de ovennævnte beløbsgrænser er overskredet.

Et skattepligtigt dødsbo skal benytte samme indkomstår som afdøde og behandles i relation til selvangivelsesregler, indbetaling, opkrævning mv. på samme måde som personer. Dog gælder der særregler for det indkomstår, hvori boet afsluttes.

Dødsboets selvstændige skattesubjektivitet begynder dagen efter dødsfaldet. I perioden fra udløbet af afdødes seneste (hele) indkomstår til og med dødsdagen, den såkaldte mellemperiode, skal afdøde beskattes efter de almindelige regler for personer, idet mellemperioden behandles som et delår (dvs. en periode, der ikke udgør et helt indkomstår.). Hvis afdøde var gift, tildeles afdøde dog to personfradrag.

Den praktiske hovedregel er imidlertid, at der ikke foretages en egentlig skatteansættelse af mellemperioden. Som udgangspunkt anses skatten af mellemperioden nemlig for at gå lige op med afdødes forudbetalte skatter i mellemperioden. Der foretages kun afsluttende skatteansættelse af mellemperioden, hvis dette begæres af dødsboet eller af den kommunale skattemyndighed. Der sker kun udbetaling af afdødes for meget betalte skat, hvis det drejer sig om mere end 1.000 kr., og afdødes restskat opkræves kun, hvis det drejer sig om mere end 10.000 kr. Disse beløbsgrænser er således afgørende for, hvornår det har praktisk interesse at kræve afsluttende skatteansættelse af afdøde i mellemperioden. Beløbsgrænser-